

Jammerbugt

Telefon 99353535 Annoncetelefon 99505800

E-mail jammerbugt@nordjyske.dk Adresse Langagervej 1, 9220 Aalborg Øst

» Jeg tror egentlig først, at man kan se konsekvenserne, når vi får noget mere nedbør. Det vil jo give noget mere af det vand, som vi gerne vil have på arealet.

MARIANNE LINDHARDT, biolog og projektleder ved Jammerbugt Kommune

I øjeblikket bliver der arbejdet med at etablere et dige med en indbygget plastikmembran. Det skal sørge for at holde vand inde på højmossearealet - og væk fra de omkringliggende marker.

Projektet skal være afsluttet inden udgangen af 2021.

Mosearealet er på 268 hektar.

En højmosse er en særlig type mose, som er meget næringsfattig, da den kun modtager vand og næring fra nedbør. Derfor er der et unikt dyre- og planteliv tilknyttet højmoser.

Diget, der skal holde n

NATURGENOPRETNING: Mere vand på moseareal skal bevare højmosse. Anlægsarbejde skrider planmæssigt fremad

Af Claus T. Kræmmergård og Martin Damgård (foto) kraemmergaard@nordjyske.dk

STORE VILDMOSE: Der har gennem de seneste måneder været fuld fart på et omfattende anlægsarbejde i Aaby Mose - der er en del af Store Vildmose. Målet er at redde et af de største stykker af tilbageværende højmosse i Danmark.

De 268 hektar ved Aabybro har nemlig - ligesom mange andre højmoser i landet - været truet af ødelæggelse. En dyb afvandingskanal på moseområdets østside og opvækst af fyr og birketræer har bidraget til i stigende grad at tørlægge arealet. Men nu skal vandet tilbage til området - og det skal gerne blive der.

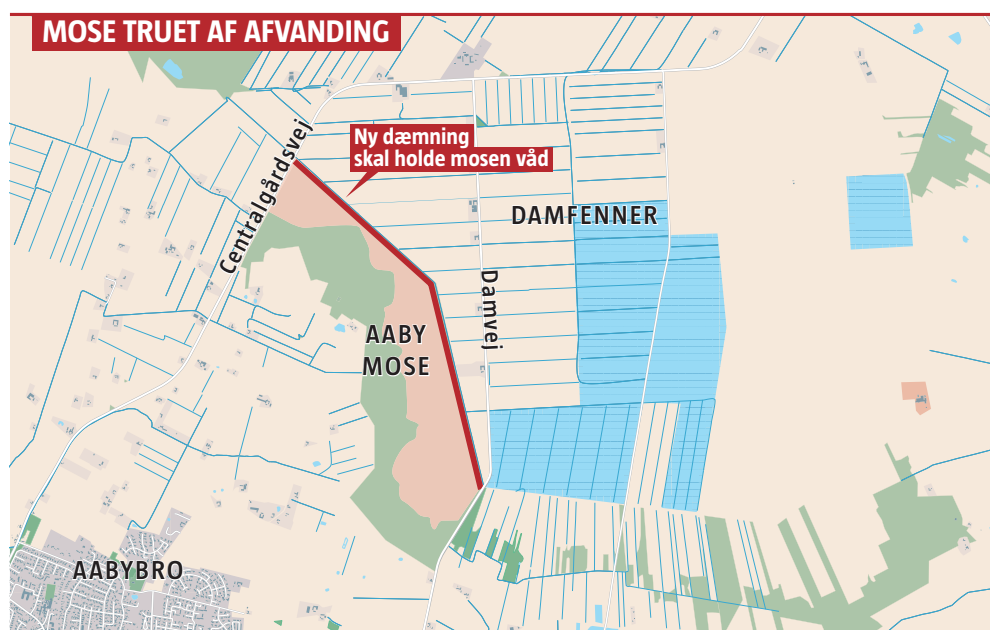
Der skal holdes på vandet

Et af midlerne til at bevare vandet på mosearealet er at etablere en afskærmning af vand langs Damvej. Første spadestik til det projekt blev taget i slutningen af august.

- Siden første spadestik har der været rigtigt travlt, fortæller Marianne Lindhardt, biolog og projektleder ved Jammerbugt Kommune.

Arbejdet langs Damvej startede ved krydset med Centralgårdsvej.

- Derfra er der mod syd nedlagt en plastikmembran i jorden langs de første 300 meter fra Centralgårdsvej. Derefter går det over til at være en dæmning, hvor der indeni også er en plastikmembran. Dæmningen er vi også nået cirka 300 meter med langs Sydvestre Ringkanal mellem Centralgårds-

Kilde: Jammerbugt Kommune. Kortdata © OpenStreetMap-bidragydere

GRAFIK: CHRISTIAN MADE HAGELSKJÆR

FAKTA

PROJEKTET I STORE VILDMOSE

■ Projektet i Store Vildmose handler om at bevare den såkaldte aktive højmosse, der er en truet naturtype i Danmark og i EU som helhed.

■ Arealet i Store Vildmose udgør 268 hektar. I slutningen af 2017 overtog Aage V. Jensens Naturfond arealet fra den tidligere ejer - Birkelse Hovedgård. Projektet udføres i et samarbejde mellem Aage V. Jensens Naturfond, Hede Danmark og Jammerbugt Kommune.

■ Opførelsen af en dæmning er i fuld gang. Dæmningen skal holde vand inde på mosearealet - og forhindre udsivning til de omkringliggende landbrugsarealer.

■ Projektet i Store Vildmose er en del af EU's Life-projekt "Højmoser i Danmark". Formålet med det overordnede projekt er at bevare naturtypen "aktiv højmosse". Bevaringsstatus for aktiv højmosse er dårlig og er under yderligere forringelse i Danmark. Projektet vil forbedre den situation gennem restaurering og udvidelse af naturtypen på 10 lokaliteter i Danmark. I Life-projektet indgår syv partnere, der repræsenterer forskellige natur- og miljømyndigheder (kommuner og staten) i Danmark.

■ Tilgroning af projektområderne med uønsket krat og skov samt dræning af områderne vil blive imødegået ved at udføre rydninger og ved at øge vandstanden.

■ Projektperioden er fra august 2015 til december 2021.

■ Projektets totale økonomi er på ca. 41,6 millioner kroner. EU bidrager med 60 procent og resten afholdes af parterne.

KILDE: WWW.RAISEDBOGSINDENMARK.DK

vej og Damvej, og vi skal have lavet godt 3000 meter, fortæller Marianne Lindhardt.

Sideløbende er der fældet træer, lavet nye vandløbsforløb, skiftet røroverførsler og lavet nye adgangsveje. I forbindelse med arbejdet har Damvej i en uges tid været lukket, men de trafikale gener skulle gerne være et overstået kapitel nu, fortæller Marianne Lindhardt.

Skaber mange vådområder

Også indenfor diget - i selve mosen - er der blevet arbejdet i løbet af efteråret.

- Vi har lavet nogle tværdæmninger inde på højmossefladen, og dem er vi næ-

Store Vildmose-projektet skrider ifølge Marianne Lindhardt, der er biolog og projektleder ved Jammerbugt Kommune, planmæssigt fremad.

Foto: Morten Hilmer

DET SKER JAMMERBUGT KOMMUNE

I DAG

13.30-16.30 Skovsgård Multihus.

Hovedgaden 73, Skovsgård.
Skovsgaard Seniorklub:

14-17

ØAH Hallen.

Bryggerivej 20, Halvrims-

Gymnastik, folkedans og
hygge.

men.Mandagsklubben.

I MORGEN

9-12 Egnssamlingen.

Faarupvej 3, Saltum.

Arbejdende værksteder,
smedejern & håndarbejde.

14-17 Arentsminde Kulturcenter.

Langeslund Alle 4,

Arentsminde.Tirsdagsklub-
ben spil m.m.

19-22 Præmiewhist.

Arbejdet udføres i et samarbejde mellem Hede Danmark, Aage V. Jensens Naturfond og Jammerbugt Kommune.

Projektet i Store Vildmose er en del af EU's Life-projekt "Højmoser i Danmark". Formålet med det overordnede projekt er at bevare landets højmoser, som er stærkt truede af ødelæggelse.

I forbindelse med anlægsarbejdet er der fældet træer, lavet nye vandløbsforløb, skiftet røroverførsler og lavet nye adgangsveje.

mosen våd, rejser sig

Der var første spadestik til projektet i slutningen af august 2018.

sten færdige med. Der er lagt membraner ned, og nu er vi så i gang med at bygge tørv op omkring membranerne. Vi har lavet dæmnin-
gerne for at sørge for, at der ikke kommer for meget vandtransport indenfor dæmningen, siger Marianne Lindhardt.

Endnu ikke højere vandstand

Trods det intensive arbejde med at redde højmosen er det endnu ikke en stor effekt på vandstanden, man kan se af anstrengelserne.

Til gengæld er der blevet fældet mange træer inde på højmosenfalden og langs kanten. Derfor fremstår højmosen tydeligere og mere

træfri. Og det er meget positivt i forhold til dens naturtilstand.

- Jeg tror egentlig først, at man kan se konsekvenserne, når vi får noget mere nedbør. Det vil jo give noget mere af det vand, som vi gerne vil have på arealet. Men vi har jo haft et utroligt tørt år, siger Marianne Lindhardt.

Tørvejret har dog også været en fordel.

- I forhold til at lave anlægsprojektet så har det været en god ting, for det har jo gjort, at vi har kunnet holde tidsplanen rigtigt fint indtil videre.

- Faktisk håber vi, at der også bliver tørvejr i januar,

for hvis der kommer for meget nedbør, så bliver vi nødt til at stoppe arbejdet. Så bliver det simpelthen umuligt at køre med maskinerne, for selv markjorden ved siden af mosen er jo gammel tørvejord, som bliver for blød at køre i, når der kommer nedbør.

Marianne Lindhardt forventer, at det store dige langs Damvej bliver færdigt i løbet af efteråret 2019 - projektet som helhed løber dog til og med 2021.

Fokus flyttes mod vest i 2019

Mens fokus i løbet af 2018 har ligget langs Damvej, så kommer arbejdet i løbet af det kommende år også til at

rykke over på den anden side af mosen.

- Vi har hidtil arbejdet meget langs østkanten, men vi kommer i løbet af 2019 til at få fokus på, hvad der skal ske med den vestlige kant. Der er et større system af tørvegrave, som vi skal have kigget på, og så skal vi have fjernet de resterende bevoksninger af gran og fyr.

På den vestlige side af mosen skal der ikke laves en dæmning.

- Så vi skal have fundet en løsning på, hvordan vi kan holde vandet inde på højmosen i den vestlige side. Vi har stor fokus på, at det her projekt ikke bliver en gene for nogle af naboerne.

FAKTA

HVAD ER EN HØJMOSE

■ En højmose er en særlig type mose, som er meget næringsfattig, da den kun modtager vand og næring fra nedbør. Derfor er der et unikt dyre- og planteliv tilknyttet højmoser. Højmosen er dannet primært af tørvemosser (arter af spagnum), som der senere begynder at vokse andre planter på.

■ Planteliv i højmose: På selve højmoseladden hører ganske få højere plantearter naturligt hjemme - nemlig hedelyng, klokkel-
yng, rosmarinlyng, revling, tranebær, tue-kæruld, smalbladet kæruld, tue-kogleaks, hvid næbfrø, benbræk, muldebær og rund-
bladet soldug.

■ Dyreliv i højmose: Nogle af de dyrearter, der kan findes i Store Vildmose er blandt andet kronvildt og kongeørne - derudover er projektet specielt rettet mod at beskytte de sjældne insekter lys skivevandkalv, bred vandkalv og stor kærguldsmed.

■ Trusler mod højmose: Afvanding gør, at højmosen bliver for tør, og derved nedbrydes tørv. Det gør, at der sker en ændring i mosens planteliv. Tilgroning med træer kan også fortrænge de naturligt tilhørende planter. Træernes vandforbrug gør nemlig også, at højmosen udtørres.

KILDE: BROCHURE OM LIFE-PROJEKTET

Marianne Lindhardt forventer dog, at naturgenopretningen bevirker, at højmosen - når tørvelagene genskabes - kan holde på mere vand. Desuden vil vandløbsdræn sikre naboer mod oversvømmelse.

- Men en højmose er faktisk meget vandtæt, så der vil ikke komme en stor vandtransport vestpå, fastslår Marianne Lindhardt.

International opmærksomhed

Naturgenopretningen i Store Vildmose er en del af EU's Life-projekt "Højmoser i Danmark". Til projektet i Jammerbugt Kommune har EU doneret 10 millioner

kroner.

- Vi kan godt mærke, at det har stor international betydning. Vi har eksempelvis netop haft besøg af en ekspert fra Estland, som gerne ville se, hvordan vi arbejder med det her projekt, fortæller Marianne Lindhardt.

Store Vildmose er i øvrigt den tredjestørste højmoserest, der er tilbage i Danmark. Kun Tofte Mose og Portlandmosen, der begge ligger i Lille Vildmose, er større. Tidligere var Lille Vildmose cirka 5000 hektar og Store Vildmose cirka 6000 hektar.